

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»  
Чернівецький інститут

## КУРСОВА РОБОТА

З дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур»

На тему: Досягнення конкурентоспроможності як стратегічна мета організації  
(на базі Опришенського ліцею за 2024-2025 навчальний рік)

Студентки Бодю Ганни Валеріївни

курсу 1

групи ТУчн-8-25 М1Ек-Н(2,0 здс)

напряму підготовки (спеціальності)

Економіка та міжнародні економічні

відносини

Керівник: викладач канд. економ. наук,

доцент Петричук С.І.

Оцінка:

Національна шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів: \_\_\_\_\_ ECTS \_\_\_\_\_

м. Чернівці - 2026 рік

## ЗМІСТ

### РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

- 1.1 Сутність конкурентоспроможності організації.....5
- 1.2 Конкурентоспроможність як стратегічна мета.....10

### РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОПРИШЕНСЬКОГО ЛІЦЕЮ

- 2.1 Характеристика ліцею.....14
- 2.2 Оцінка конкурентного середовища.....17

### РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

- 3.1 SWOT-аналіз.....25
- 3.2 Основні стратегічні напрями.....28

ВИСНОВКИ.....33

СПИСОК ВИКОРИСТОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....36

## ВСТУП

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки та трансформації суспільних відносин питання конкурентоспроможності організацій набуває особливої актуальності. Посилення конкуренції, динамічні зміни зовнішнього середовища, впровадження інновацій та зростання вимог споживачів зумовлюють необхідність стратегічного підходу до управління розвитком організацій. У цих умовах досягнення конкурентоспроможності розглядається не лише як результат діяльності, а як ключова стратегічна мета організацій.

Особливої актуальності проблема конкурентоспроможності набуває у сфері освіти, де заклади загальної середньої освіти функціонують в умовах реформування освітньої галузі, децентралізації управління, демографічних змін та зростаючих очікувань з боку держави, батьків і здобувачів освіти. Сучасний заклад освіти повинен не лише забезпечувати виконання державних стандартів, а й формувати власні конкурентні переваги, підвищувати якість освітніх послуг, створювати позитивний імідж та забезпечувати сталий розвиток.

Конкурентоспроможність організації формується під впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів та є результатом цілеспрямованої стратегічної діяльності. Вона відображає здатність організації ефективно використовувати наявні ресурси, адаптуватися до змін зовнішнього середовища, впроваджувати інновації та досягати визначених стратегічних цілей. Саме тому досягнення конкурентоспроможності розглядається як стратегічна мета, що визначає напрями розвитку організації та забезпечує її стабільне функціонування в довгостроковій перспективі.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю наукового обґрунтування підходів до формування та реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності закладу освіти в умовах сучасних викликів. Дослідження здійснюється на прикладі

діяльності Опришенського ліцею у 2024-2025 навчальному році, що функціонує в умовах оновлення змісту освіти та підвищення вимог до якості освітніх послуг.

Метою курсової роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів досягнення конкурентоспроможності як стратегічної мети організації та розробка пропозицій щодо її підвищення на прикладі Опришенського ліцею.

Для досягнення поставленої мети у курсовій роботі передбачається вирішення таких завдань:

- розкрити сутність та значення конкурентоспроможності організації;
- визначити основні фактори та показники конкурентоспроможності;
- проаналізувати сучасний стан конкурентоспроможності Опришенського ліцею;
- обґрунтувати напрямки та заходи щодо підвищення конкурентоспроможності як стратегічної мети організації.

Об'єктом дослідження є процес управління розвитком закладу освіти, предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів досягнення конкурентоспроможності закладу загальної середньої освіти.

У процесі написання курсової роботи використано такі методи дослідження: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системний підхід, статистичний та графічний методи.

Метою курсової роботи є дослідження досягнення конкурентоспроможності як стратегічної мети організації та розробка рекомендацій щодо її підвищення на прикладі Опришенського ліцею.

Об'єкт дослідження - Опришенський ліцей.

Предмет дослідження - стратегія досягнення конкурентоспроможності.

## РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

### 1.1 Сутність конкурентоспроможності організації (на прикладі Опришенського ліцею)

#### 1. Сутність поняття конкурентоспроможності

У сучасних умовах розвитку економіки конкурентоспроможність є однією з ключових характеристик діяльності будь-якої організації. Вона визначає здатність суб'єкта господарювання ефективно функціонувати в умовах ринкової конкуренції, забезпечувати стабільний розвиток та досягати стратегічних цілей.

Термін «конкурентоспроможність» трактується в науковій літературі неоднозначно. Загалом під конкурентоспроможністю розуміють здатність організації, товару або послуги витримувати конкуренцію на ринку, мати переваги над аналогами та задовольняти потреби споживачів краще, ніж конкуренти.

На думку М. Портера, конкурентоспроможність організації полягає у її здатності створювати та утримувати конкурентні переваги в довгостроковій перспективі. Інші науковці визначають конкурентоспроможність як комплексну характеристику, що відображає ефективність використання ресурсів, якість управління, рівень інноваційності та адаптивність до змін зовнішнього середовища [2-22, ст. 84-103].

#### 2. Конкурентоспроможність як економічна категорія

Конкурентоспроможність є складною економічною категорією, що формується під впливом багатьох факторів і проявляється на різних рівнях:

- конкурентоспроможність продукції або послуг;
- конкурентоспроможність підприємства (організації);
- конкурентоспроможність галузі;
- конкурентоспроможність країни.

Для організації конкурентоспроможність означає здатність:

- залучати та утримувати споживачів;

- ефективно використовувати наявні ресурси;
- адаптуватися до змін ринкового середовища;
- досягати високих результатів діяльності порівняно з конкурентами.

У сфері освіти конкурентоспроможність набуває особливого значення, оскільки навчальні заклади конкурують за учнів, педагогічні кадри, фінансові ресурси, імідж та довіру громади [3-4, ст. 154].

### 3. Основні підходи до визначення конкурентоспроможності

У наукових дослідженнях виділяють кілька основних підходів до трактування конкурентоспроможності:

#### 3.1. Ресурсний підхід

Згідно з цим підходом конкурентоспроможність визначається наявністю та ефективністю використання ресурсів: фінансових, матеріальних, трудових, інформаційних. Організація є конкурентоспроможною тоді, коли вона здатна раціонально поєднувати ресурси та створювати на їх основі унікальні переваги.

#### 3.2. Результативний підхід

Цей підхід акцентує увагу на кінцевих результатах діяльності організації - рівні прибутковості, якості послуг, репутації, попиту з боку споживачів. Конкурентоспроможність оцінюється через порівняння результатів діяльності з результатами конкурентів.

#### 3.3. Стратегічний підхід

Стратегічний підхід розглядає конкурентоспроможність як результат ефективної стратегії розвитку. У межах цього підходу важливими є довгострокові цілі, інноваційність, здатність прогнозувати зміни та формувати стійкі конкурентні переваги.

### 4. Фактори формування конкурентоспроможності організації

Конкурентоспроможність формується під впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів.

#### 4.1. Внутрішні фактори:

- рівень управління та організаційної структури;
- кваліфікація персоналу;
- матеріально-технічна база;
- фінансовий стан;
- якість продукції або послуг;
- інноваційна діяльність.

#### 4.2. Зовнішні фактори:

- рівень конкуренції в галузі;
- економічна ситуація;
- державне регулювання;
- соціально-демографічні умови;
- потреби та очікування споживачів.

Для закладів освіти значну роль відіграють такі фактори, як освітні програми, імідж закладу, результати навчання учнів, співпраця з громадою та використання сучасних освітніх технологій.

### 5. Значення конкурентоспроможності в сучасних умовах

У сучасних умовах глобалізації та реформування освітньої галузі конкурентоспроможність стає стратегічною метою розвитку організацій. Вона забезпечує:

- стійке функціонування;
- підвищення якості послуг;
- зростання довіри споживачів;
- можливість довгострокового розвитку [6, ст. 92]..

Для закладів загальної середньої освіти досягнення конкурентоспроможності сприяє підвищенню якості освітнього процесу, формуванню позитивного іміджу та залученню учнів.

Конкурентоспроможність організації у науковій літературі трактується як здатність ефективно функціонувати в умовах конкуренції, досягати поставлених

цілей та забезпечувати переваги порівняно з іншими суб'єктами. М.Портер визначає конкурентоспроможність як результат здатності організації створювати унікальну цінність для споживача. І.Ансофф пов'язує конкурентоспроможність зі стратегічним управлінням та адаптацією до змін зовнішнього середовища.

У сфері освіти конкурентоспроможність має специфічний зміст і проявляється через якість освітніх послуг, рівень навчальних досягнень учнів, професіоналізм педагогічного колективу, ефективність управління та позитивний імідж закладу. Конкурентоспроможний ліцей здатний задовольняти освітні потреби громади, забезпечувати всебічний розвиток особистості учнів та відповідати вимогам державних стандартів освіти [3-4, ст. 104]. .

Розвиток системи освіти в Україні в умовах реформування та децентралізації зумовлює зростання ролі конкурентоспроможності закладів загальної середньої освіти. Сучасний заклад освіти функціонує в умовах обмежених ресурсів, демографічних змін, підвищених вимог з боку держави, батьків та учнів, що актуалізує потребу у формуванні стійких конкурентних переваг.

Конкурентоспроможність закладу доцільно розглядати як його здатність забезпечувати високу якість освітніх послуг, створювати безпечне та інноваційне освітнє середовище, ефективно використовувати кадровий і матеріально-технічний потенціал та займати стабільні позиції серед інших закладів освіти.

У науковій літературі конкурентоспроможність закладу освіти трактується як інтегральна характеристика, що формується під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. До внутрішніх факторів належать професійний рівень педагогічного колективу, управлінська компетентність адміністрації, стан матеріально-технічної бази, освітні програми та інноваційна діяльність. Зовнішні фактори включають нормативно-правове регулювання, соціально-економічні умови регіону, рівень конкуренції між закладами освіти та демографічну ситуацію [8-9, ст. 148].

Важливим аспектом конкурентоспроможності закладу освіти є його імідж та репутація в освітньому просторі громади. Результати навчальних досягнень учнів,

участь у конкурсах, олімпіадах, зовнішньому незалежному оцінюванні, а також співпраця з батьківською громадськістю значною мірою впливають на привабливість закладу. Конкурентоспроможність закладу виступає стратегічною метою управління, досягнення якої потребує системного підходу, довгострокового планування та постійного моніторингу результатів діяльності.

Конкурентоспроможність закладу визначається її здатністю адаптуватися до ринкових умов та ефективно використовувати ресурси. У сучасних умовах розвитку освіти в Україні конкурентоспроможність закладу загальної середньої освіти виступає важливою передумовою його стабільного функціонування та подальшого розвитку. Посилення конкуренції між освітніми установами, демографічні зміни, освітні реформи та зростання вимог з боку батьків і здобувачів освіти зумовлюють необхідність формування стійких конкурентних переваг кожного закладу освіти [10-11, ст. 42].

Опришенський ліцей у 2024-2025 навчальному році функціонує в умовах реформування системи загальної середньої освіти, що вимагає постійного підвищення якості освітнього процесу та впровадження інновацій. Конкурентоспроможність ліцею визначається рівнем освітніх результатів, участю учнів у олімпіадах і конкурсах, наявністю профільного навчання, використанням сучасних освітніх технологій та активною співпрацею з батьківською громадськістю.

Важливою складовою конкурентоспроможності є кадровий потенціал. Професійна компетентність педагогів, їх готовність до інноваційної діяльності, підвищення кваліфікації та використання цифрових інструментів навчання суттєво впливають на якість освітніх послуг. Не менш значущими є матеріально-технічна база, безпечне освітнє середовище та ефективне управління закладом.

Таким чином, конкурентоспроможність Опришенського ліцею можна визначити як інтегральну характеристику його діяльності, що відображає здатність забезпечувати якісну освіту, формувати позитивний імідж, адаптуватися до змін

освітнього середовища та забезпечувати сталий розвиток у довгостроковій перспективі [12, ст. 84].

## 1.2 Конкурентоспроможність як стратегічна мета.

Логічним продовженням аналізу сутності конкурентоспроможності організації є розгляд її ролі як стратегічної мети. Якщо конкурентоспроможність відображає здатність організації ефективно функціонувати в конкурентному середовищі, то в стратегічному аспекті вона виступає орієнтиром довгострокового розвитку та визначає ключові напрями управлінської діяльності.

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки та посилення конкуренції конкурентоспроможність організації виступає не лише показником ефективності її діяльності, а й однією з ключових стратегічних цілей. Здатність організації адаптуватися до змін зовнішнього середовища, забезпечувати високу якість продукції або послуг та формувати стійкі конкурентні переваги визначає її довгостроковий розвиток і стабільність [16, ст.103].

Стратегічна мета організації полягає у забезпеченні її життєздатності та розвитку в перспективі. У цьому контексті конкурентоспроможність виступає інтегральною характеристикою, що поєднує результати управлінських рішень, ефективність використання ресурсів та здатність до інновацій. Саме тому досягнення та підтримання конкурентоспроможності розглядається як основний орієнтир стратегічного управління.

Конкурентоспроможність як стратегічна мета передбачає формування системи довгострокових цілей, спрямованих на створення та розвиток конкурентних переваг. До таких переваг належать унікальні характеристики продукції або послуг, високий рівень сервісу, ефективна організаційна структура, професійний персонал та позитивний імідж організації. Важливою умовою досягнення конкурентоспроможності є здатність організації прогнозувати зміни ринкового середовища та своєчасно реагувати на них [17, ст.116].

У процесі стратегічного управління конкурентоспроможність формується шляхом розробки та реалізації відповідних стратегій. Найпоширенішими є стратегії лідерства за витратами, диференціації та фокусування, які дозволяють організації обрати оптимальний напрям розвитку з урахуванням її потенціалу та умов функціонування. Вибір стратегії безпосередньо впливає на рівень конкурентоспроможності та визначає позицію організації на ринку.

Особливе значення конкурентоспроможність як стратегічна мета має для організацій соціальної сфери, зокрема закладів освіти. У сучасних умовах освітні установи конкурують не лише за кількість здобувачів освіти, а й за якість освітніх послуг, кадровий потенціал, фінансування та підтримку з боку громади. Тому стратегічною метою закладу освіти є формування конкурентоспроможного освітнього середовища, яке забезпечує високі результати навчання та виховання.

Досягнення конкурентоспроможності як стратегічної мети потребує системного підходу, що включає аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, а також розробку комплексу стратегічних заходів. Використання таких інструментів, як SWOT-аналіз, стратегічне планування та моніторинг результатів, дозволяє організації забезпечити стійкий розвиток і зберегти конкурентні позиції в довгостроковій перспективі [21, ст. 120].

У сучасних умовах розвитку суспільства та трансформації соціально-економічних процесів конкурентоспроможність розглядається як одна з найважливіших стратегічних цілей організації. Вона забезпечує стабільність функціонування, адаптацію до змін зовнішнього середовища та формування довгострокових конкурентних переваг. Стратегічна орієнтація на конкурентоспроможність передбачає не лише досягнення високих результатів у поточній діяльності, а й формування потенціалу для подальшого розвитку.

Конкурентоспроможність як стратегічна мета має комплексний характер і охоплює всі напрями діяльності організації. Її досягнення можливе за умови

ефективного використання ресурсів, удосконалення системи управління, розвитку людського капіталу, впровадження інновацій та підвищення якості продукції або послуг. Таким чином, стратегічна мета конкурентоспроможності інтегрує економічні, організаційні та соціальні аспекти розвитку організації.

Особливої актуальності досягнення конкурентоспроможності як стратегічної мети набуває у сфері освіти. Заклади загальної середньої освіти функціонують у середовищі зростаючої конкуренції за учнівський контингент, фінансові ресурси та довіру з боку батьків і громади. У таких умовах конкурентоспроможність стає визначальним чинником успішного функціонування та розвитку закладу освіти [22, ст. 95].

Опришенський ліцей у 2024-2025 навчальному році здійснює свою діяльність в умовах реформування системи загальної середньої освіти, що передбачає підвищення автономії закладів освіти та відповідальності за результати освітнього процесу. Визначення конкурентоспроможності як стратегічної мети розвитку ліцею передбачає орієнтацію на підвищення якості освітніх послуг, розвиток профільного навчання, упровадження сучасних педагогічних і цифрових технологій, а також формування позитивного іміджу закладу.

Важливим елементом досягнення конкурентоспроможності як стратегічної мети є розвиток кадрового потенціалу. Професійна компетентність педагогічних працівників, їх готовність до інноваційної діяльності, постійне підвищення кваліфікації та використання сучасних методів навчання безпосередньо впливають на рівень конкурентоспроможності закладу освіти. Не менш важливими є ефективне управління, сучасна матеріально-технічна база та створення безпечного й комфортного освітнього середовища [22, ст. 151].

Отже, конкурентоспроможність як стратегічна мета організації полягає у забезпеченні її здатності до сталого розвитку, адаптації до змін зовнішнього середовища та формування довгострокових конкурентних переваг. Орієнтація на досягнення конкурентоспроможності дозволяє підвищувати якість освітніх послуг,

зміцнювати свої позиції в освітньому просторі та відповідати сучасним вимогам суспільства.

Таким чином, конкурентоспроможність є не лише результатом ефективної діяльності організації, а й її провідною стратегічною метою, досягнення якої забезпечує стабільність, розвиток та успішне функціонування в умовах конкуренції.

## РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОПРИШЕНСЬКОГО ЛІЦЕЮ.

### 2.1 Характеристика ліцею.

У сучасних умовах реформування системи освіти питання конкурентоспроможності закладів загальної середньої освіти набуває особливої актуальності. Конкурентоспроможність освітньої організації визначається її здатністю забезпечувати якісні освітні послуги, ефективно використовувати наявні ресурси та адаптуватися до змін зовнішнього середовища. У цьому контексті важливим є аналіз конкурентоспроможності Опришенського ліцею як бази дослідження курсової роботи.

Опришенський ліцей здійснює свою діяльність у межах чинного законодавства України у сфері освіти та надає освітні послуги учням відповідно до Державних стандартів загальної середньої освіти. Ліцей має сформований педагогічний колектив, стабільну організаційну структуру управління та певний рівень довіри з боку батьківської громадськості, що позитивно впливає на його конкурентні позиції.

Одним із ключових чинників конкурентоспроможності Опришенського ліцею є кадровий потенціал. Педагогічні працівники мають відповідну фахову освіту, досвід роботи та беруть участь у підвищенні кваліфікації. Використання сучасних методик навчання та елементів інноваційних технологій сприяє підвищенню якості освітнього процесу та результативності навчання учнів [1-3].

Важливу роль у формуванні конкурентоспроможності відіграє матеріально-технічна база ліцею. Наявність навчальних кабінетів, комп'ютерної техніки та доступу до цифрових ресурсів створює умови для реалізації освітніх програм. Разом із тим, аналіз показує необхідність подальшого оновлення обладнання та розширення використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Матеріально-технічна база ліцею включає навчальні кабінети, комп'ютерні класи, бібліотеку, спортивні та допоміжні приміщення. Освітній процес забезпечується кваліфікованими педагогічними кадрами, які постійно підвищують рівень своєї професійної майстерності через курси підвищення кваліфікації, участь у семінарах та педагогічних тренінгах.

Аналіз освітніх результатів свідчить про стабільний рівень навчальних досягнень учнів, участь школярів у предметних олімпіадах, конкурсах та позакласних заходах. Це сприяє формуванню позитивного іміджу ліцею та підвищує його привабливість серед потенційних здобувачів освіти.

Конкурентне середовище, у якому функціонує Опришенський ліцей, характеризується наявністю інших закладів загальної середньої освіти, що пропонують подібні освітні послуги. У зв'язку з цим важливим є постійне вдосконалення діяльності ліцею, розширення освітніх можливостей та підвищення якості освітніх послуг [2-3].

Опришенський ліцей є закладом загальної середньої освіти, що функціонує відповідно до законодавства України у сфері освіти та забезпечує реалізацію державних стандартів початкової, базової та профільної середньої освіти. Ліцей здійснює свою діяльність у 2024-2025 навчальному році, орієнтуючись на формування конкурентоспроможного випускника, здатного до подальшого навчання, самореалізації та професійного зростання.

Основною метою діяльності Опришенського ліцею є створення умов для всебічного розвитку особистості учня, формування ключових компетентностей, розвитку критичного мислення, творчих здібностей та соціальної відповідальності. Заклад активно впроваджує сучасні педагогічні технології, компетентнісний та особистісно орієнтований підходи до навчання.

Конкурентоспроможність Опришенського ліцею визначається його здатністю ефективно функціонувати на ринку освітніх послуг, задовольняючи

потреби учнів, батьків та громади. Однією з ключових конкурентних переваг ліцею є стабільна якість освітніх послуг та позитивна репутація серед мешканців громади. Ліцей забезпечує доступність освіти, сприяє розвитку індивідуальних здібностей учнів, підтримує обдаровану молодь та активно залучає школярів до участі в олімпіадах, конкурсах і позакласних заходах. Це сприяє підвищенню іміджу закладу та формує його привабливість серед потенційних здобувачів освіти [2-3].

Важливим стратегічним напрямком розвитку ліцею є використання унікального освітнього потенціалу музею імені Максиміліана Гакмана, який функціонує на базі закладу освіти. Наявність музею значно розширює можливості навчально-виховного процесу та сприяє формуванню в учнів глибших знань з історії, культури та краєзнавства.

Діяльність музею забезпечує поєднання теоретичного навчання з практичною діяльністю. Учні мають змогу не лише ознайомлюватися з історичними фактами, а й безпосередньо бачити автентичні експонати, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, розвитку пізнавального інтересу та критичного мислення. Проведення практичних занять, тематичних екскурсій, уроків-екскурсій та позакласних заходів на базі музею підвищує якість освітнього процесу та робить його більш інтерактивним і наближеним до реального життя.

Крім того, музей імені Максиміліана Гакмана є важливим осередком дослідницької та творчої діяльності учнів. Здобувачі освіти беруть активну участь у підготовці та проведенні конкурсів, науково-пошукових проєктів, виставок і тематичних заходів різного рівня. Участь у таких конкурсах сприяє розвитку творчих здібностей учнів, формуванню навичок самостійної роботи, публічних виступів та командної взаємодії. Важливо зазначити, що учні ліцею неодноразово здобували призові місця, що позитивно впливає на імідж закладу та підвищує його конкурентоспроможність серед інших освітніх установ.

Музей імені Максиміліана Гакмана є не лише складовою освітнього простору ліцею, а й потужним інструментом реалізації стратегічних напрямків

розвитку закладу. Його діяльність сприяє формуванню конкурентних переваг, підвищенню якості освітніх послуг та створенню позитивного іміджу ліцею в освітньому та соціальному середовищі.

Також, важливим чинником конкурентоспроможності є впровадження інноваційних методів навчання, використання інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових освітніх ресурсів. Опришенський ліцей поступово модернізує освітнє середовище, що дозволяє підвищувати ефективність навчального процесу та відповідати сучасним вимогам.

Разом з тим, рівень конкурентоспроможності ліцею залежить і від зовнішніх факторів, зокрема демографічної ситуації, фінансування, державної освітньої політики та конкуренції з іншими закладами освіти регіону. Аналіз цих факторів дає можливість своєчасно коригувати стратегію розвитку закладу та зміцнювати його позиції.

Отже, Опришенський ліцей є конкурентоспроможним закладом освіти, який має потенціал для подальшого розвитку, удосконалення освітніх послуг та зміцнення своїх конкурентних переваг у майбутньому. Загалом аналіз конкурентоспроможності Опришенський ліцею показав, що заклад має достатній потенціал для забезпечення стабільних конкурентних позицій. Водночас існує потреба у впровадженні стратегічних заходів, спрямованих на підвищення якості освіти, розвиток інновацій та зміцнення іміджу закладу.

## 2.2 Оцінка конкурентного середовища.

У сучасних умовах ринкової економіки функціонування організації відбувається в умовах постійної конкуренції, що зумовлює необхідність систематичної оцінки конкурентного середовища. Аналіз конкурентного середовища є важливим елементом стратегічного управління, оскільки дозволяє виявити чинники, які впливають на діяльність організації, її позиції на ринку та перспективи розвитку.

Конкурентне середовище організації - це сукупність зовнішніх факторів та суб'єктів, які прямо або опосередковано впливають на рівень її конкурентоспроможності. В умовах ринкової економіки ефективне функціонування будь-якої організації неможливе без систематичного аналізу конкурентного оточення, оскільки саме воно визначає можливості розвитку, загрози стабільності та перспективи досягнення стратегічних цілей.

Оцінка конкурентного середовища передбачає аналіз інтенсивності конкуренції, визначення основних конкурентів, їх сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз для організації. Результати такого аналізу є основою для формування ефективної конкурентної стратегії та прийняття обґрунтованих управлінських рішень [22, ст. 206].

У науковій практиці для оцінки конкурентного середовища широко застосовується модель п'яти сил конкуренції М. Портера, яка включає:

- рівень конкуренції між існуючими організаціями в галузі;
- загрозу появи нових конкурентів;
- загрозу появи товарів-замінників або альтернативних послуг;
- силу впливу споживачів;
- силу впливу постачальників.

Застосування цієї моделі дозволяє комплексно оцінити привабливість галузі та визначити стратегічні позиції організації в конкурентному середовищі.

Важливим етапом оцінки конкурентного середовища є аналіз конкурентів, який передбачає вивчення їхніх стратегій, рівня якості продукції або послуг, цінової політики, іміджу та частки ринку. Порівняння ключових показників діяльності організації з показниками конкурентів дає змогу виявити конкурентні переваги та напрями їх подальшого розвитку [23, ст. 73].

Окрему увагу в процесі оцінки конкурентного середовища слід приділяти зовнішнім факторам макросередовища, таким як економічні, політичні, соціальні, демографічні та технологічні умови. Для цього доцільно використовувати PEST-

аналіз, який дозволяє визначити вплив зовнішніх чинників на діяльність організації та її конкурентні можливості.

У сфері освіти оцінка конкурентного середовища має свої особливості. Заклади освіти конкурують між собою за контингент учнів, рівень фінансування, кваліфіковані педагогічні кадри та репутацію серед батьків і громади. Тому аналіз конкурентного середовища освітньої організації передбачає врахування як кількісних показників (наповнюваність класів, результати навчання), так і якісних характеристик (освітні програми, інноваційні методи навчання, позакласна діяльність).

Оцінка конкурентного середовища є важливим етапом стратегічного управління, оскільки дозволяє:

- визначити позицію організації серед конкурентів;
- виявити сильні та слабкі сторони конкурентів;
- спрогнозувати зміни у зовнішньому середовищі;
- сформулювати ефективну конкурентну стратегію.

Для закладів освіти, зокрема ліцеїв, конкурентне середовище формується під впливом демографічних, соціально-економічних, освітніх та управлінських чинників.

До основних суб'єктів конкурентного середовища організації належать:

- безпосередні конкуренти (аналогічні організації, що надають подібні послуги);
- потенційні конкуренти, які можуть з'явитися на ринку;
- споживачі послуг (учні, батьки, громада);
- постачальники ресурсів (кадрових, матеріально-технічних, фінансових);
- державні та місцеві органи управління.

У сфері загальної середньої освіти конкуренція проявляється через:

- рівень якості освітніх послуг;
- кадровий потенціал педагогічного колективу;

- результати навчальних досягнень учнів;
- матеріально-технічну базу;
- імідж закладу освіти.

Аналіз конкурентного середовища за моделлю п'яти сил М. Портера. Для комплексної оцінки конкурентного середовища доцільно використати модель п'яти сил конкуренції М. Портера. Рівень конкурентної боротьби між існуючими закладами, визначається кількістю шкіл у громаді, рівнем їх матеріального забезпечення, репутацією та освітніми результатами.

Загроза появи нових конкурентів:

- У сфері освіти ця загроза є помірною та залежить від державної освітньої політики, демографічної ситуації та фінансування.

Вплив споживачів освітніх послуг:

- Батьки та учні мають змогу обирати заклад освіти, що підвищує вимоги до якості навчання та умов перебування.

Вплив постачальників ресурсів:

- Ключову роль відіграють педагогічні кадри, доступ до навчальних матеріалів, фінансування та інфраструктура.

Загроза замінників:

- Альтернативними формами освіти виступають приватні школи, дистанційне навчання, індивідуальна форма здобуття освіти [24, ст. 197].

Оцінка конкурентного середовища та модель Портера. У сучасних умовах реформування системи освіти питання конкурентоспроможності освітніх закладів набуває особливої актуальності. Заклад освіти функціонує в умовах постійної конкуренції за контингент учнів, фінансові ресурси та репутацію в громаді. Для ґрунтовного аналізу конкурентного середовища доцільно застосовувати структуровані аналітичні інструменти, зокрема таблиці, схеми та модель п'яти сил конкуренції М. Портера.

## Характеристика конкурентного середовища ліцею

Таблиця 1.

| Елемент            | Характеристика                                          |
|--------------------|---------------------------------------------------------|
| Основні конкуренти | Інші ліцеї, гімназії, приватні освітні заклади громади  |
| Тип конкуренції    | Нецінова конкуренція, орієнтована на якість освіти      |
| Рівень конкуренції | Середній                                                |
| Фактори впливу     | Демографічна ситуація, державна політика у сфері освіти |

Дані таблиці свідчать, що конкуренція між освітніми закладами має переважно неціновий характер і зосереджується на якості освітніх послуг, результатах навчання та іміджі закладу.

Модель п'яти сил конкуренції М. Портера дозволяє комплексно оцінити вплив зовнішнього конкурентного середовища на діяльність ліцею. Вона охоплює п'ять основних сил, які формують рівень конкурентного тиску [2, ст.39].

### Аналіз за моделлю Портера

Таблиця 2.

| Сила конкуренції   | Прояв                               | Рівень впливу |
|--------------------|-------------------------------------|---------------|
| Нові конкуренти    | Можливість відкриття приватних шкіл | Середній      |
| Існуючі конкуренти | Суперництво між ліцеями за учнів    | Високий       |
| Товари-замінники   | Онлайн-освіта, дистанційне навчання | Середній      |

|               |                                                |          |
|---------------|------------------------------------------------|----------|
| Споживачі     | Батьки та учні<br>формують попит               | Високий  |
| Постачальники | Держава, органи<br>місцевого<br>самоврядування | Середній |

Застосування моделі Портера дає змогу визначити ключові загрози та можливості закладу освіти й сформувати обґрунтовані стратегічні напрями підвищення його конкурентоспроможності.

Оцінка конкурентного середовища є важливим етапом дослідження конкурентоспроможності закладу освіти, оскільки дозволяє визначити позиції Опришенського ліцею серед інших закладів загальної середньої освіти регіону, виявити основних конкурентів, а також фактори, що впливають на вибір споживачів освітніх послуг [22, ст. 117].

Конкурентне середовище Опришенського ліцею формується під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. До зовнішніх чинників належать демографічна ситуація в громаді, рівень соціально-економічного розвитку регіону, державна освітня політика, фінансування закладів освіти, а також наявність альтернативних освітніх установ. Внутрішні чинники включають якість освітнього процесу, кадровий потенціал, матеріально-технічне забезпечення, імідж закладу та ефективність управління.

У межах територіальної громади Опришенський ліцей конкурує з іншими ліцеями, гімназіями та закладами загальної середньої освіти за контингент учнів. Основними об'єктами конкуренції є рівень якості освіти, результати навчальних досягнень учнів, умови навчання, організація позакласної діяльності та рівень довіри з боку батьківської громадськості.

Важливу роль у формуванні конкурентного середовища відіграє репутація закладу освіти. Позитивний імідж Опришенського ліцею базується на стабільних

результатах освітньої діяльності, активній участі учнів у конкурсах, олімпіадах та громадських ініціативах, а також на відкритості адміністрації до співпраці з батьками та місцевою громадою [2-3].

Оцінюючи конкурентне середовище, доцільно також враховувати рівень інноваційної діяльності закладів-учасників ринку освітніх послуг. Опришенський ліцей поступово впроваджує сучасні освітні технології, цифрові інструменти навчання та елементи дистанційної освіти, що підвищує його привабливість у порівнянні з менш технологічно оснащеними закладами.

Разом з тим, аналіз конкурентного середовища свідчить про наявність певних викликів, зокрема зменшення кількості учнів через демографічні процеси, обмеженість фінансових ресурсів та посилення конкуренції між закладами освіти. Це потребує від адміністрації ліцею постійного вдосконалення освітніх послуг, розробки ефективної конкурентної стратегії та активного позиціонування закладу в освітньому просторі громади.

Отже, оцінка конкурентного середовища показує, що Опришенський ліцей функціонує в умовах помірної конкуренції, має стабільні позиції на ринку освітніх послуг та потенціал для подальшого розвитку за умови своєчасного реагування на зміни зовнішнього середовища. Оцінка конкурентного середовища організації є необхідною умовою забезпечення її конкурентоспроможності та сталого розвитку. Систематичний аналіз зовнішнього середовища дозволяє своєчасно виявляти загрози та можливості, формувати ефективну стратегію розвитку та зміцнювати позиції організації в умовах конкуренції [2-3].

Застосування моделі п'яти сил конкуренції М. Портера можна визначити ключові загрози та можливості для розвитку організації. Встановлено, що найбільший вплив мають конкуренція між існуючими закладами освіти та зростання вимог споживачів освітніх послуг (учнів і батьків), що зумовлює необхідність постійного підвищення якості навчального процесу, впровадження інноваційних підходів та формування позитивного іміджу закладу.

За результатами аналізу можна зробити висновок, що конкурентне середовище є помірно насиченим, з тенденцією до посилення конкуренції за якісні освітні послуги. Для забезпечення стійкої конкурентоспроможності організація має орієнтуватися на інноваційний розвиток, підвищення якості освітнього процесу та формування позитивного іміджу.

## РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

### 3.1 SWOT-аналіз.

SWOT-аналіз є одним із найбільш поширених методів стратегічного аналізу, який дозволяє комплексно оцінити внутрішні сильні та слабкі сторони організації, а також зовнішні можливості й загрози, що впливають на її розвиток та конкурентоспроможність.

Сильні сторони (Strengths):

- кваліфікований педагогічний колектив;
- стабільна організація освітнього процесу;
- позитивний імідж серед громади;
- використання сучасних освітніх технологій;
- підтримка органів місцевого самоврядування.

Слабкі сторони (Weaknesses):

- обмежене фінансування;
- недостатня матеріально-технічна база;
- зменшення кількості учнів;
- низький рівень маркетингу освітніх послуг.

Можливості (Opportunities):

- участь у державних і регіональних програмах;
- залучення грантів;
- розвиток профільного навчання;
- цифровізація освітнього процесу.

Загрози (Threats):

- посилення конкуренції між закладами освіти;
- демографічний спад;
- скорочення бюджетного фінансування;
- нестабільність законодавства.

Стратегія підвищення конкурентоспроможності Опришенського ліцею на основі SWOT-аналізу. У процесі реформування системи загальної середньої освіти питання підвищення конкурентоспроможності закладів освіти набуває особливої актуальності. Опришенський ліцей у 2024-2025 навчальному році функціонує в умовах зростання конкуренції між закладами освіти, демографічних змін та підвищених вимог до якості освітніх послуг. У зв'язку з цим формування обґрунтованої стратегії розвитку ліцею на основі SWOT-аналізу є необхідною передумовою забезпечення його стабільного функціонування та подальшого розвитку [2-3].

Роль SWOT-аналізу у формуванні стратегії розвитку ліцею. SWOT-аналіз є одним із ключових інструментів стратегічного управління, який дозволяє комплексно оцінити внутрішні та зовнішні фактори впливу на діяльність закладу освіти. Його застосування в Опришенському ліцеї дає змогу визначити конкурентні переваги, виявити проблемні аспекти діяльності та сформулювати пріоритетні напрями стратегічного розвитку.

SWOT-аналіз Опришенського ліцею.

Сильні та слабкі сторони діяльності ліцею «див. таб. 1».

До сильних сторін Опришенського ліцею належить наявність кваліфікованого педагогічного колективу, який має достатній рівень професійної підготовки та досвід упровадження сучасних освітніх технологій. Ліцей користується довірою з боку батьківської громадськості, має стабільний контингент учнів та позитивний імідж у територіальній громаді.

Водночас діяльність ліцею характеризується низкою слабких сторін, серед яких варто виділити обмежене фінансування, комп'ютерний клас має зношеність матеріально-технічної бази, не має спортзалу.

Можливості та загрози зовнішнього середовища.

Зовнішнє середовище створює для Опришенського ліцею як нові можливості, так і потенційні загрози. До можливостей належать участь у державних та

міжнародних освітніх програмах, залучення грантових коштів, розвиток партнерських відносин з іншими закладами освіти та громадськими організаціями. Разом з тим, ліцей стикається з такими загрозами, як демографічний спад, зменшення кількості учнів, зростання конкуренції між закладами освіти, нестабільність нормативно-правового регулювання та міграція педагогічних кадрів [1-4].

Матриця SWOT-аналізу Опришенського ліцею:

Талиця 1

|                    | Можливості (O)                                                                                                                                                                               | Загрози (T)                                                                                                                                         |
|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Сильні сторони (S) | <b>SO-стратегії:</b><br>-використання професійного потенціалу педагогів для участі у грантових програмах;<br>-розвиток інноваційних освітніх програм;<br>-розширення партнерства з громадою. | <b>ST-стратегії:</b><br>-підвищення якості освітніх послуг;<br>-формування унікальної освітньої пропозиції;<br>-зміцнення позитивного іміджу ліцею. |
| Слабкі сторони (W) | <b>WO-стратегії:</b><br>-залучення додаткового фінансування;<br>-модернізація матеріально-технічної бази;<br>-підвищення цифрових компетентностей педагогів.                                 | <b>WT-стратегії:</b><br>-оптимізація використання ресурсів;<br>-впровадження антикризових управлінських рішень;<br>-постійний моніторинг ризиків.   |

Логічне поєднання SWOT-аналізу зі стратегією розвитку ліцею. Результати SWOT-аналізу логічно інтегруються у загальну стратегію розвитку Опришенського ліцею. Використання сильних сторін у поєднанні з можливостями зовнішнього середовища створює передумови для формування стійких конкурентних переваг. Одночасно реалізація стратегій, спрямованих на мінімізацію слабких сторін і нейтралізацію загроз, забезпечує стабільність функціонування закладу. SWOT-аналіз показав, що Опришенський ліцей має значний потенціал для розвитку та підвищення конкурентоспроможності за умови ефективного використання сильних сторін і можливостей [2-4].

### 3.2 Основні стратегічні напрями.

У сучасних умовах реформування системи освіти та посилення конкуренції між закладами загальної середньої освіти особливого значення набуває формування ефективної стратегії розвитку, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності закладу. На основі проведеного SWOT-аналізу можна визначити ключові стратегічні напрями розвитку Опришенського ліцею.

На основі проведеного SWOT-аналізу діяльності Опришенського ліцею доцільно сформулювати систему основних стратегічних напрямів, реалізація яких сприятиме підвищенню конкурентоспроможності закладу загальної середньої освіти, зміцненню його позицій у конкурентному освітньому середовищі та забезпеченню сталого розвитку у середньо та довгостроковій перспективі. Запропоновані стратегічні напрями логічно випливають із результатів SWOT-аналізу та узгоджуються з місією і цілями Опришенського ліцею [2-3].

Стратегічний напрям розвитку кадрового потенціалу, підвищення якості освіти та кадрового потенціалу є базовим стратегічним напрямком розвитку ліцею та основним фактором формування його конкурентних переваг.

Реалізація цього напрямку передбачає:

- удосконалення навчальних програм відповідно до Державних стандартів освіти;
- впровадження компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів до навчання;
- використання сучасних педагогічних технологій та цифрових інструментів;
- систематичний моніторинг результатів навчальних досягнень учнів;
- створення сприятливого освітнього середовища для розвитку здібностей кожного здобувача освіти.

Педагогічний колектив є ключовим ресурсом конкурентоспроможності закладу освіти. У цьому контексті стратегічним напрямком є:

- підвищення професійної майстерності педагогів через курси підвищення кваліфікації, тренінги та семінари;
- стимулювання інноваційної діяльності вчителів;
- формування позитивного психологічного клімату в колективі;
- запобігання професійному вигоранню педагогічних працівників;
- розвиток управлінських компетентностей адміністрації ліцею.

Кадровий потенціал є ключовим чинником конкурентоспроможності закладу освіти. Опришенський ліцей має стабільний педагогічний колектив, однак сучасні умови вимагають постійного підвищення рівня професійної компетентності педагогів. Стратегія розвитку кадрового потенціалу передбачає систематичне підвищення кваліфікації педагогічних працівників, кожного року участь у тренінгах, вебінарах, професійних спільнотах та освітніх проєктах [12-13].

Особливу увагу доцільно приділяти розвитку цифрових компетентностей педагогів, що сприятиме впровадженню навчання за допомогою дистанційних технологій та змішаного навчання, використанню сучасних освітніх платформ і технологій. Реалізація цього стратегічного напрямку дозволить підвищити якість освітніх послуг та зміцнити конкурентні переваги ліцею.

Стратегічний напрям модернізації матеріально-технічної бази.

Матеріально-технічне забезпечення є важливим фактором якості освітнього процесу та привабливості закладу освіти для учнів і батьків. SWOT-аналіз виявив необхідність оновлення матеріально-технічної бази Опришенського ліцею. Стратегічний напрям модернізації передбачає поетапне оновлення навчальних кабінетів, комп'ютерної техніки, мультимедійного обладнання та створення сучасного освітнього простору.

Матеріально-технічне забезпечення безпосередньо впливає на якість освітнього процесу та привабливість закладу. Основними заходами в межах цього напрямку є:

- оновлення навчального обладнання та комп'ютерної техніки;
- забезпечення доступу до сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- створення безпечних та комфортних умов навчання;
- поступове оновлення навчальних кабінетів і шкільної інфраструктури;
- залучення додаткових ресурсів через грантові програми та партнерства [11 ст. 174]. .

Реалізація цього напрямку можлива шляхом залучення бюджетних коштів, грантового фінансування, спонсорської допомоги та участі у державних і міжнародних освітніх програмах. Оновлена матеріально-технічна база сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу та конкурентоспроможності ліцею.

Стратегічний напрям підвищення якості освітніх послуг, підвищення якості освітніх послуг є пріоритетним стратегічним напрямом розвитку Опришенського ліцею. Його реалізація передбачає впровадження компетентнісного підходу до навчання, оновлення змісту освітніх програм, використання інноваційних методів і форм навчання.

Важливим аспектом є індивідуалізація освітнього процесу, розвиток профільного навчання у старших класах та створення умов для розвитку здібностей

і талантів учнів. Підвищення результативності участі учнів у конкурсах, олімпіадах та змаганнях сприятиме формуванню позитивного іміджу ліцею.

Розширення освітніх можливостей учнів сприяє підвищенню привабливості ліцею серед здобувачів освіти та їхніх батьків. Цей стратегічний напрямок включає:

- розвиток профільного навчання у старших класах;
- організацію факультативів, гуртків та секцій відповідно до інтересів учнів;
- підтримку обдарованих дітей;
- участь учнів у конкурсах, олімпіадах та проєктних діяльностей;
- формування навичок самореалізації та професійного самовизначення.

Стратегічний напрям розвитку іміджу та комунікацій. Формування позитивного іміджу є важливою складовою конкурентоспроможності закладу освіти. Опришенський ліцей повинен активно здійснювати інформаційну та комунікаційну діяльність, спрямовану на популяризацію своїх досягнень та освітніх можливостей.

Доцільним є розвиток офіційного вебсайту ліцею, сторінок у соціальних мережах, висвітлення участі учнів і педагогів у заходах та проєктах. Активна комунікація з батьківською громадськістю та місцевою громадою сприятиме підвищенню довіри та привабливості ліцею [2-4].

Формування позитивного іміджу є важливим елементом конкурентної стратегії закладу освіти. Реалізація цього напрямку передбачає:

- активну взаємодію з батьками та громадськістю;
- інформування про досягнення ліцею через офіційний сайт і соціальні мережі;
- налагодження партнерських відносин з іншими закладами освіти;
- підвищення рівня відкритості та прозорості управління;
- популяризацію освітніх послуг ліцею в громаді.

Стратегічний напрям забезпечення сталого розвитку та безпеки. Забезпечення сталого розвитку та безпечного освітнього середовища є необхідною

умовою ефективного функціонування Опришенського ліцею. Даний стратегічний напрям передбачає раціональне використання фінансових ресурсів, впровадження енергоощадних технологій, дотримання вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності [2-3].

Особлива увага має приділятися психологічному комфорту учасників освітнього процесу, формуванню безпечного, інклюзивного та доброзичливого освітнього середовища. Реалізація цього стратегічного напрямку сприятиме стабільності діяльності ліцею та підвищенню його конкурентоспроможності.

Встановлено, що пріоритетними стратегічними напрямками є підвищення якості освітніх послуг, розвиток кадрового потенціалу, удосконалення матеріально-технічної бази та впровадження інноваційних освітніх технологій. Реалізація зазначених напрямків сприятиме формуванню стійких конкурентних переваг організації та зростанню її привабливості для здобувачів освіти та їхніх батьків.

Особливе значення має орієнтація на стратегічний розвиток, що передбачає посилення співпраці з місцевою громадою, органами влади та соціальними партнерами. Це дозволить залучати додаткові ресурси, розширювати освітні можливості та забезпечувати відповідність діяльності організації сучасним вимогам освітнього середовища.

Запропоновані стратегічні напрямки розвитку Опришенського ліцею спрямовані на ефективне використання внутрішнього потенціалу закладу та адаптацію до зовнішніх викликів. Їх реалізація дозволить підвищити якість освітніх послуг, зміцнити конкурентні позиції ліцею та забезпечити його сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті виконання курсової роботи на тему «Досягнення конкурентоспроможності як стратегічна мета організації (на базі Опришенського ліцею)» було здійснено комплексне дослідження теоретичних засад та практичних аспектів управління конкурентоспроможністю в умовах сучасного освітнього середовища.

У ході дослідження встановлено, що конкурентоспроможність освітньої організації є важливою характеристикою її діяльності, яка відображає здатність ліцею ефективно функціонувати в умовах конкуренції, забезпечувати високу якість освітніх послуг, відповідати запитам здобувачів освіти, батьків та суспільства загалом. Для Опришенського ліцею досягнення конкурентоспроможності є стратегічною метою, оскільки заклад функціонує в умовах реформування освітньої системи та зростання вимог до результатів навчання.

Аналіз наукових підходів показав, що конкурентоспроможність формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх факторів Опришенського ліцею належать кадровий потенціал, рівень професійної майстерності педагогів, матеріально-технічна база, організація освітнього процесу, управлінська система та імідж закладу. Зовнішні фактори представлені демографічною ситуацією, освітньою політикою держави, рівнем фінансування та конкуренцією між закладами загальної середньої освіти.

Проведений SWOT-аналіз діяльності Опришенського ліцею дозволив визначити його сильні сторони, серед яких - стабільний педагогічний колектив, позитивна репутація серед батьківської громадськості, участь у проєктній діяльності та прагнення до впровадження інновацій. Разом із тим виявлено і слабкі сторони, зокрема потребу в оновленні матеріально-технічної бази та розширенні спектра освітніх послуг.

Таким чином, SWOT-аналіз є ефективним інструментом формування стратегії підвищення конкурентоспроможності Опришенського ліцею. Реалізація запропонованих стратегічних напрямів сприятиме підвищенню якості освітніх послуг, зміцненню іміджу ліцею та забезпеченню його довгострокового розвитку.

Отже, запропоновані стратегічні напрями розвитку Опришенського ліцею є логічним продовженням SWOT-аналізу та спрямовані на підвищення конкурентоспроможності закладу освіти. Їх реалізація забезпечить підвищення якості освітніх послуг, зміцнення іміджу ліцею та створення умов для його сталого розвитку. Досягнення конкурентоспроможності Опришенського ліцею можливе лише за умови стратегічного підходу до управління, системного вдосконалення освітнього процесу та активного використання наявного потенціалу закладу.

З метою підвищення рівня конкурентоспроможності Опришенського ліцею доцільно запропонувати такі напрями вдосконалення діяльності:

- По-перше, необхідно розробити та реалізувати стратегію розвитку ліцею на середньострокову та довгострокову перспективу з чітким визначенням стратегічних цілей, пріоритетів і очікуваних результатів.
- По-друге, важливим напрямом є підвищення професійної компетентності педагогічних працівників шляхом проходження курсів підвищення кваліфікації, участі у тренінгах, вебінарах та освітніх проєктах.
- По-третє, доцільно вдосконалити систему управління якістю освіти, запровадивши регулярний моніторинг навчальних досягнень учнів, оцінювання ефективності освітніх програм та аналіз результатів зовнішнього і внутрішнього оцінювання.
- По-четверте, рекомендується активніше впроваджувати інноваційні та цифрові технології навчання, що сприятиме підвищенню мотивації учнів та якості освітнього процесу.
- По-п'яте, важливим є формування позитивного іміджу Опришенського ліцею шляхом розвитку інформаційної відкритості, оновлення офіційного сайту

закладу, висвітлення досягнень учнів і педагогів у засобах масової інформації та соціальних мережах.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності Опришенського ліцею, зміцненню його позицій на освітньому ринку та забезпеченню сталого розвитку в умовах сучасних викликів.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Закон України «Про освіту».
2. Портер М. Конкурентна стратегія. -К. Основи, 2005.- 272с
3. Ансофф І. Стратегічне управління. - К. Либідь, 2004. – 400с.
4. Закон України «Про освіту».
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту».
6. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту. - К. Академвидав, 2018. – 464с.
7. Савченко О.Я. Якість освіти в сучасній школі. - К. Освіта, 2019. – 16с.
8. Барбаш І. В. Конкурентоспроможність підприємства, сутність, механізми забезпечення, оцінювання - К. Видавничий дім «Кондор», 2018. – 384с.
9. Дубина В. І. Стратегічний менеджмент в організаціях - Х. Фактор, 2017.- 376с.
10. Колесников В. В. Стратегія конкурентоспроможності, теорія та практика - К. Знання, 2020. – 363с.
11. Пітошкін В. В. Конкурентоспроможність підприємства, управління, оцінювання, розвиток - М. Юрайт, 2019. – 282с.
12. Сороко Т. І. Маркетинг і конкурентоспроможність освітньої організації - Львів Сполом, 2021. – 316с.
13. Хомич В. І. Стратегічний менеджмент: теорія і практика - Видавництво ЛНУ, 2019. – 360с.
14. Ансофф І. Стратегічне управління : пер. з англ. – Київ. Економіка, 2019. - 344 с.
15. Балабанова Л. В. Стратегічне управління підприємством, навч. посіб. - Київ Центр учбової літератури, 2020. - 432 с.
16. Бутенко Н. В. Маркетинг підручник – Київ, Атіка, 2018. - 512 с.
17. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством, навч. посіб. - Київ КНЕУ, 2019. - 360 с.

18. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Захарчин Г. М. Стратегічний менеджмент навч. посіб. – Львів. Львівська політехніка, 2020. - 408 с.
19. Котлер Ф. Маркетинг-менеджмент: пер. з англ. - Київ: Основи, 2018. - 800с.
20. Мескон М., Альберт М., Хедоурі Ф. Основи менеджменту пер. з англ. - Київ Основи, 2017. - 704с.
21. Мінцберг Г., Альстренд Б., Лемпел Дж. Школи стратегій пер. з англ. - Київ Видавництво Олексія Капусти, 2019. - 512с.
22. Портер М. Конкурентна стратегія пер. з англ. - Київ Наш формат, 2020. - 390с.
23. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства: підручник. - Київ КНЕУ, 2018. - 416с.
24. Томпсон А. А., Стрікланд А. Дж. Стратегічний менеджмент. Концепції та ситуації : пер. з англ. - Київ Вільямс, 2019. - 928 с.

#### Наукові статті (Україна)

1. Антонюк Н. С. Управління конкурентоспроможністю освітніх закладів // Вісник освіти України, 2022.
2. Бондаренко О. П. Формування конкурентних переваг закладів загальної середньої освіти // Педагогіка і управління освітою, 2021.
3. Грищенко Т. В. Стратегічні підходи до забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти // Економіка та управління: сучасні тенденції, 2023.
4. Кравченко М. О. Інструменти підвищення конкурентоспроможності шкіл і ліцеїв // Наукові праці з менеджменту, 2020.

#### Методичні та довідкові матеріали

1. Концепція розвитку освіти в Україні на період до 2030 року - МОН України, 2020.
2. Методичні рекомендації щодо управління якістю освіти - ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022.
3. Стандарти, положення Опришенського ліцею (Стратегії, Положення про якість та ін.).

### Електронні ресурси (інтернет)

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України - <https://mon.gov.ua>
2. Освітній портал EdEra - <https://ed-era.com>
3. Статті на Research4Life, Google Scholar за ключовими словами конкурентоспроможність освітньої організації, стратегічний менеджмент в освіті.